

www.mevzuattakip.com.tr

Belediye Başkan Yardımcılarının Mali ve Sosyal Hakları

Çalışma (Devlet Personel) Uzmanı Serdar UĞURLU tarafından kaleme alınan bu makalede, belediyelerde Devlet memuru statüsünde kadrolu olarak ve belediye meclisi üyeleri arasından görevlendirme usulüyle yer alan belediye başkanı yardımcılarının mali ve sosyal hakları incelenmiştir. (YAZININ TAMAMINI SİTE ÜYELERİ OKUYABİLMEKTEDİR. ÜYELİK İÇİN ÜCRETSİZ KAYIT YAPABİLİR VE YAZIYI OKUYABİLİRSİNİZ)

BELEDİYE BAŞKAN YARDIMCILARININ MALİ VE SOSYAL HAKLARI

Serdar UĞURLU

Çalışma (Devlet Personel) Uzmanı

Giriş

Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelik hükümleri uyarınca büyükşehir belediyeleri hariç tüm belediyelerde 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabi belediye başkan yardımcısı istihdam edilebilmektedir.

5393 sayılı Belediye Kanununun 49 uncu maddesinin yedinci fıkrası uyarınca ise, norm kadrosunda belediye başkan yardımcısı bulunan belediyelerde norm kadro sayısına bağlı kalınmaksızın; belediye başkanının, zorunlu gördüğü takdirde, nüfusu 50.000'e kadar olan belediyelerde bir, nüfusu 50.001-200.000 arasında olan belediyelerde iki, nüfusu 200.001-500.000 arasında olan belediyelerde üç, nüfusu 500.000 ve fazla olan belediyelerde dört belediye meclis üyesini belediye başkan yardımcısı olarak görevlendirebileceği düzenlenmiştir.

Bu çerçevede, belediyelerde biri Devlet memuru statüsünde **kadrolu** olarak, diğeri ise belediye meclisi üyeleri arasından **görevlendirme** usulüyle olmak üzere **iki tür belediye başkan yardımcısı** görev yapabilmektedir.

Bu çalışmada söz konusu iki tür belediye başkan yardımcısının mali ve sosyal hakları incelenecektir.

1. Devlet Memuru Belediye Başkan Yardımcılarının Gelir Unsurları

Devlet memuru belediye başkan yardımcısı maaşının gelir unsurları; “gösterge aylığı”, “ek gösterge aylığı”, “taban aylığı”, “kıdem aylığı”, “yan ödeme aylığı”, “özel hizmet tazminatı”, “ek ödeme” ve faydalanması halinde “sosyal denge tazminatı”ndan oluşmaktadır.

1.1. Gösterge Aylığı

Gösterge aylığı; devlet memurlarınının 657 sayılı Kanununun 43’üncü maddesinin (A) fıkrasında yer alan tabloda buldukları derece ve kademelere karşılık gelen rakamların aylık katsayısı (2021 yılının ikinci dönemi için 0,179797 olarak belirlenmiştir) ile çarpımı sonucu bulunan tutardır.

Aylık göstergelere ilişkin tabloya aşağıda yer verilmiştir:

Tablo 1: Aylık Gösterge Tablosu

Dereceler	Kademeler							
	1	2	3	4	5	6	7	8
1	1320	1380	1440	1500	-	-	-	-
2	1155	1210	1265	1320	1380	1440	-	-
3	1020	1065	1110	1155	1210	1265	1320	1380
4	915	950	985	1020	1065	1110	1155	1210
5	835	865	895	915	950	985	1020	1065
6	760	785	810	835	865	895	915	950
7	705	720	740	760	785	810	835	865

8	660	675	690	705	720	740	760	785
9	620	630	645	660	675	690	705	720
10	590	600	610	620	630	645	660	675
11	560	570	580	590	600	610	620	630
12	545	550	555	560	570	580	590	600
13	530	535	540	545	550	555	560	570
14	515	520	525	530	535	540	545	550
15	500	505	510	515	520	525	530	535

1.2. Ek Gösterge Aylığı

Ek gösterge aylığı, 657 sayılı Kanununun 43'üncü maddesinin (B) fıkrasında düzenlenmiştir. Söz konusu aylık, anılan Kanuna ekli (I) ve (II) sayılı cetvellerde memurların unvan ve derecelerinin karşısında bulunan rakamların aylık katsayısı ile çarpımı sonucunda bulunan tutardır.

(II) Sayılı Ek Gösterge Cetvelinin "6- Mahalli İdareler ile Bağlı ve İlgili Kuruluşlarda" başlıklı bölümünde belediye başkan yardımcısının ek göstergesi "3000" olarak düzenlenmiştir.

1.3. Taban Aylığı

Taban aylığı, 1000 gösterge rakamının taban aylık katsayısıyla çarpımı sonucunda bulunan tutardır. 2021 yılının ikinci 6 aylık dönemi için taban aylık katsayısı "2,814188" olarak belirlenmiş olup, taban aylığı tutarı da 2.814,19 TL'dir.

1.4. Kıdem Aylığı

Kıdem aylığı, her bir hizmet yılı için (20) gösterge rakamının aylık katsayısıyla çarpımı sonucu bulunan tutardır. Kıdem aylığının hesaplanmasında azami 25 hizmet yılı esas alınmaktadır. Örneğin 25 hizmet yılı olan bir kişinin kıdem aylığı 89,90 TL'dir (25 x 20 x Aylık Katsayısı).

1.5. Yan Ödeme Aylığı

Yan ödeme aylığı, 657 sayılı Kanunun “Zam ve tazminatlar” başlıklı 152’nci maddesinin birinci fıkrasında düzenlenmiştir. Söz konusu zamlar; “iş güçlüğü zammı”, “iş riski zammı”, “mali sorumluluk zammı” ve “temininde güçlük zammı” olmak üzere dört tanedir.

Söz konusu maddeye dayanılarak “Devlet Memurlarına Ödenecek Zam ve Tazminatlara İlişkin Karar” adı altında çıkarılan 17/4/2006 tarihli ve 2006/10344 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının (I) sayılı cetvelinde sınıf, kariyer, kadro ve görev unvanları gibi durumlar dikkate alınmak suretiyle düzenlenen puanların yan ödeme katsayısı (2021 yılının ikinci dönemi için 0,057019 olarak belirlenmiştir) ile çarpımı sonucunda bulunan miktar üzerinden yan ödeme aylığı ödenmektedir.

Belediye başkan yardımcılarının yan ödeme puanlarına aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 2: Belediye Başkan Yardımcılarının Yan Ödeme Puanları

Belediye Türü	İş Güçlüğü Zammı	İş Riski Zammı	Tem. Güçlük Zammı	Mali Sorum. Zammı
a) Nüfusu 100.000 ve daha yukarı olan belediyelerde	800	-	800	-
b) Diğer Belediyelerde	750	-	500	-

1.6. Özel Hizmet Tazminatı

Özel hizmet tazminatı, yan ödeme aylığında olduğu gibi 657 sayılı Kanunun 152’nci maddesinde düzenlenmiştir. Görevin önem, sorumluluk ve niteliği, görev yerinin özelliği, hizmet süresi, kadro unvan ve derecesi ve eğitim seviyesi gibi hususlar göz önüne alınarak düzenlenen özel hizmet tazminatı oranları “Devlet Memurlarına Ödenecek Zam ve Tazminatlara İlişkin Karar”ın (II) sayılı cetvelinde yer almaktadır. Söz konusu cetveldeki oranların en yüksek devlet memuru aylığı (9500 x aylık katsayısı) ile çarpımı sonucunda bulunan tutar ile özel hizmet tazminatına ulaşılmaktadır.

Belediye başkan yardımcılarının özel hizmet tazminatı oranlarına aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 3: Belediye Başkan Yardımcılarının Özel Hizmet Tazminatı Oranları

İl ve Büyükşehirlerin Merkez İlçelerinin Belediye Başkan Yardımcıları (Nüfusu, en son yapılan resmi nüfus sayımına göre 250.000 ve daha fazla olmak kaydıyla)	% 200
Diğer İl ve Büyükşehirlerin Merkez İlçelerinin Belediye Başkan Yardımcıları	% 175
Diğer Belediye Başkan Yardımcıları	% 135

1.7. Ek Ödeme

Ek ödeme, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 9'uncu maddesinde düzenlenmiştir. Aynı veya benzer kadro ve görevlerde bulunan personel arasındaki ücret dengesini sağlamak amacıyla, anılan Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (I) sayılı cetvelde yer alan kadro ve görev unvanlarına karşılık gelen oranların en yüksek devlet memuru aylığı ile çarpımı sonucunda bulunan tutar "ek ödeme" olarak adlandırılmaktadır.

Belediye başkan yardımcılarının ek ödeme oranlarına aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 4: Belediye Başkan Yardımcılarının Ek Ödeme Oranları

İl Belediye Başkan Yardımcısı	% 185
Büyükşehirlerin Merkez İlçelerinin Belediye Başkan Yardımcıları	% 180
Diğer Belediye Başkan Yardımcıları	% 170

1.8. Sosyal Denge Tazminatı

375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 15 inci maddesinde; "Belediyeler ve bağlı kuruluşları ile il özel idarelerinin **kadro ve pozisyonlarında istihdam edilen kamu görevlilerine sosyal denge tazminatı ödenebilir.** Sosyal denge tazminatının ödenebilecek aylık tutarı, 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanununa göre yapılan toplu sözleşmede belirlenen tavan tutarı geçmemek üzere ilgili belediye ve il özel idaresi ile ilgili belediye ve il özel idaresinde en çok üyeye sahip

kamu görevlileri sendikası arasında anılan Kanunda öngörülen hükümler çerçevesinde yapılabilecek sözleşmeyle belirlenir.” hükmü yer almaktadır.

28/8/2019 tarihli ve 2019/1 sayılı Kamu Görevlileri Hakem Kurulu Kararının “Yerel Yönetim Hizmet Koluna İlişkin Mali ve Sosyal Haklar” başlıklı dördüncü bölümünün birinci maddesinin birinci fıkrasında; *“Belediyeler ve bağlı kuruluşları ile il özel idarelerinin kadro ve pozisyonlarında istihdam edilen kamu görevlilerine, 4688 sayılı Kanunun 32 nci maddesinde yer alan usul ve esaslar çerçevesinde ödenebilecek sosyal denge tazminatı aylık tavan tutarı, en yüksek Devlet memuru aylığının (ek gösterge dahil) %100’üdür. Sosyal denge tazminatının verilmesi yönünde yapılabilecek sözleşmelerde, tavan tutarı aşmamak kaydıyla ödenebilecek tazminatın aylık tutarı, görev yapılan birim ve iş hacmi, görevin önem ve güçlüğü, görev yerinin özelliği, çalışma süresi, kadro veya görev unvanı ile derecesi gibi kriterlere göre farklı olarak belirlenebilir.”* hükmüne yer verilmiş olup, 2022 - 2023 yıllarını kapsayan 6. Dönem Toplu Sözleşmede ise bu oran %120’ye çıkarılmıştır. Böylece, 1 Ocak 2022 tarihinden geçerli olmak üzere sosyal denge tazminatı brüt tutarı 2.152 TL’ye yükselmiştir.

Burada dikkat edilmesi gereken husus sosyal denge tazminatının ödenmesinde “kadro veya pozisyonda istihdam edilme” şartının bulunmasıdır. Bu çerçevede, memur belediye başkan yardımcılara sosyal denge tazminatı ödenmesi mümkün iken, görevlendirme olması sebebiyle **meclis üyesi belediye başkan yardımcılara sosyal denge tazminatı ödenmesi mümkün değildir.**

2. Meclis Üyesi Belediye Başkan Yardımcılarının Gelir Unsurları

Meclis üyesi belediye başkan yardımcısı maaşının “ödenek” adı altında tek gelir unsuru bulunmaktadır. Ayrıca, bu kişiler meclis üyesi oldukları için “huzur hakkı”, encümen üyesi olmaları durumunda da “encümen ödeneği” alabilmektedirler.

2.1. Ödenek

5393 sayılı Kanununun 49 uncu maddesinin yedinci fıkrasında; *“Norm kadrosunda belediye başkan yardımcısı bulunan belediyelerde norm kadro sayısına bağlı kalınmaksızın; belediye başkanı, zorunlu gördüğü takdirde, nüfusu 50.000'e kadar olan belediyelerde bir, nüfusu 50.001-200.000 arasında olan belediyelerde iki, nüfusu 200.001-500.000 arasında olan belediyelerde üç, nüfusu 500.000 ve fazla olan belediyelerde dört belediye meclis üyesini belediye başkan yardımcısı olarak görevlendirebilir. Bu şekilde görevlendirilen meclis üyelerine **belediye başkanına verilen ödeneğin 2/3'ünü aşmamak üzere** belediye meclisi tarafından belirlenecek aylık ödenek verilir ve taleplerine göre bir sosyal güvenlik kurumu ile ilişkilendirilir. Bu şekilde görevlendirme, memuriyete geçiş, sözleşmeli veya işçi statüsünde çalışma dâhil ilgililer açısından herhangi bir hak teşkil etmez ve belediye meclisinin görev süresini aşamaz. Sosyal güvenlik prim ve benzeri giderlerden kurum karşılıkları*

belediye bütçesinden karşılanır.” hükmüne yer verilmek suretiyle meclis üyesi belediye başkan yardımcılarının ödenekleri belediye başkanlarının ödeneklerine bağlanmıştır.

Belediye başkanlarının ödenekleri 5393 sayılı Kanunun 39 uncu maddesinde düzenlenmiş olup, 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununa ekli (K) Cetvelinin “IV. Diğer Ödemeler” başlıklı 12 nci maddesi uyarınca 39 uncu maddede yer alan göstergelere “2.280” rakamı eklenecektir.

Bu çerçevede, belediye başkanı ödenekleri ile meclis üyesi belediye başkan yardımcılarının azami ödeneklerine aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 5: Belediye Başkanları ile Meclis Üyesi Belediye Başkan Yardımcılarının Ödenek Göstergeleri

Nüfus	Belediye Başkanı Ödeneği	Meclis Üyesi Belediye Başkan Yardımcısı A Ödeneği
10.000'e kadar	72.280	48.187
10.001'den 50.000'e kadar	82.280	54.853
50.001'den 100.000'e kadar	102.280	68.187
100.001'den 250.000'e kadar	117.280	78.187
250.001'den 500.000'e kadar	137.280	91.520
500.001'den 1.000.000'a kadar	157.280	104.853
1.000.001'den 2.000.000'a kadar	192.280	128.187
2.000.001'den fazla	232.280	154.853

Meclis üyesi belediye başkan yardımcısı maaşlarında (huzur hakkı ile encümen ödeneği hariç) **tek gelir unsuru “ödenek” olup**, Sayıştay Temyiz Kurulunun 17/06/2014 tarihli kararında belirttiği gibi **taban aylığı veya başka herhangi bir ödeme unsurunun maaşın gelir unsuruna dahil edilmesi mümkün değildir.** Taban

aylığı, ancak 5510 sayılı Kanununun 4/1-c maddesine tabi belediye başkan yardımcılarının sigorta primi kesintisinde değerlendirilmektedir.

2.2. Huzur Hakkı

Meclis üyesi belediye başkan yardımcılara ödeneğe ilave olarak "huzur hakkı" ödenebilmektedir. Bu husus 5393 sayılı Kanununun "Huzur ve izin hakkı" başlıklı 32 nci maddesinin birinci fıkrasında; *"Meclis başkan ve üyelerine, meclis ve komisyon toplantılarına katıldıkları her gün için, 39 uncu madde uyarınca belediye başkanına ödenmekte olan aylık brüt ödeneğin günlük tutarının üçte birini geçmemek üzere meclis tarafından belirlenecek miktarda huzur hakkı ödenir. Huzur hakkı ödenecek gün sayısı, 20, 24 ve 25 inci maddelerde belirtilen toplantı günü sayısından fazla olamaz ve meclis üyelerine aynı gün için birden fazla huzur hakkı ödenemez."* şeklinde düzenlenmiştir. Bu çerçevede, meclis üyesi belediye başkan yardımcılarını 5393 sayılı Kanununun 20, 24 ve 25 inci maddelerinde belirtilen toplantı sayılarını geçmemek ve aynı gün içinde birden fazla ödeme almamak şartıyla, belediye başkanı aylık brüt ödeneğinin günlük tutarının üçte birini, yani belediye başkanı aylık brüt ödeneğinin doksanında birini geçmemek üzere, meclis tarafından belirlenen tutarda huzur hakkı alabilmektedirler.

2.3. Encümen Ödeneği

Diğer bir ödeme unsuru olarak, 5393 sayılı Kanununun "Encümen üyelerine verilecek ödenek" başlıklı 36 ncı maddesinde; *"Belediye encümeni başkan ve üyelerine, nüfusu 10.000'e kadar olan belediyelerde (3.500), nüfusu 10.001-50.000'e kadar olan belediyelerde (4.500), 50.001-200.000'e kadar olan belediyelerde (6.000) ve 200.001'in üzerinde olan belediyelerde ise (7.500) gösterge rakamının Devlet memurları için belirlenen aylık katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarda aylık brüt ödenek verilir. Encümenin memur üyelerine bu tutarların yarısı ödenir."* hükmüne yer verilmiş olup, meclis üyesi belediye başkan yardımcısının aynı zamanda encümen üyesi olması durumunda bu kişilere encümen ödeneği de verilebilecektir.

2.4. Aile ve Yemek Yardımı

Mevzuatta meclis üyesi belediye başkan yardımcılara aile yardımı veya yemek yardımı yapılmasına ilişkin bir hüküm bulunmamaktadır. Ancak, Sayıştay 6. Dairesinin 2018 yılındaki 766 karar nolu kararında; *"Belediye başkanının devlet memurlarına tanınan sosyal haklardan tıpkı memurlar gibi yararlandırılacağı dikkate alındığında, kendisine yapılan ödeme belediye başkanına yapılan ödemelere bağlanmış olan meclis üyesi belediye başkan yardımcısının da belediye başkanı ve memur personel gibi aile, çocuk ve yemek yardımından faydalanmasında mevzuata aykırılık bulunmamaktadır."* gerekçesiyle meclis üyesi belediye başkan yardımcılarının aile ve yemek yardımından faydalanabileceği belirtilmektedir. Söz konusu karar oyçokluğuyla alındığı dikkate

alındığında, bu hususun Sayıştay üyeleri arasında da tartışmalı olduğu anlaşılmaktadır. “Meclis üyesi belediye başkan yardımcılarında yapılan ödemelerin belediye başkanına yapılan ödemelere bağlanmış olması” haklı bir gerekçe değildir. Her ne kadar söz konusu Sayıştay kararında meclis üyesi belediye başkan yardımcılarının aile ve yemek yardımından faydalanmasında mevzuata aykırılık bulunmadığı belirtilse de, konu hakkında yasal bir düzenleme olmadığı ve meclis üyesi belediye başkan yardımcılarının devlet memuru statüsünde olmadığı göz önüne alındığında, kanaatimizce söz konusu ödemenin yapılması hukuka uygun değildir.

3. Belediye Başkan Yardımcılarının Sigortalılığı

Belediye başkan yardımcılarının sigortalılığını “Devlet Memuru Belediye Başkan Yardımcılarının Sigortalılığı” ile “Meclis Üyesi Belediye Başkan Yardımcılarının Sigortalılığı” olmak üzere iki farklı başlık altında inceleyebiliriz.

3.1. Devlet Memuru Belediye Başkan Yardımcılarının Sigortalılığı

Kamu görevlilerinden Ekim 2008 tarihinden önce hizmete girenler 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununa; bu tarih ve sonrasında hizmete girenler ise 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununa tabidir. 5434 sayılı Kanuna tabi olanlardan “emekli keseneği”; 5510 sayılı Kanuna tabi olanlardan ise “sigorta primi kesintisi” yapılmaktadır. Devlet memuru belediye başkan yardımcılarında da memuriyete giriş tarihlerine göre 5434 veya 5510 sayılı Kanuna tabi olmaktadır.

3.1.1. 5434 Sayılı Kanuna Tabi Olan Belediye Başkan Yardımcıları

5434 sayılı Kanuna tabi olanların emekli keseneğine esas aylıklarının belirlenmesinde;

1- Gösterge aylığı

2- Ek gösterge aylığı

3- Taban aylığı

4- Kıdem aylığı

5- 5434 sayılı Kanunun ek 70 inci maddesi kapsamında belirlenen tutarlar

esas alınır.

Emekli keseneğine esas aylıkların belirlenmesindeki beşinci unsur olan 5434 sayılı Kanunun ek 70 inci maddesi kapsamında belirlenen tutarlar;

- Ek göstergesi 8400 ve daha yüksek olanlarda % 255 ine,

- Ek göstergesi 7600 (dahil) - 8400 (hariç) arasında olanlarda % 215 ine,

- Ek göstergesi 6400 (dahil) - 7600 (hariç) arasında olanlarda % 195 ine,
- Ek göstergesi 4800 (dahil) - 6400 (hariç) arasında olanlarda % 165 ine,
- Ek göstergesi 3600 (dahil) - 4800 (hariç) arasında olanlarda % 145 ine,
- Ek göstergesi 2200 (dahil) - 3600 (hariç) arasında olanlarda % 85 ine,
- Diğerlerinde % 55 ine,

tekabül eden miktarın en yüksek devlet memuru aylığı ile çarpımı sonucu bulunmaktadır.

Bu beş unsurun toplamından %16 oranında “emekli keseneği” kişiden, %20 oranında “kurum karşılığı” ile %12 oranında “genel sağlık sigortası primi” belediyeden karşılanmak suretiyle belediye başkan yardımcılarının maaşından kesinti yapılmaktadır. Söz konusu kesintiler Sosyal Güvenlik Kurumu bütçesine aktarılmaktadır.

3.1.2. 5510 Sayılı Kanuna Tabi Olan Belediye Başkan Yardımcıları

5434 sayılı Kanundaki “emekli keseneğine esas aylık” kavramının yerini 5510 sayılı Kanunda “prime esas kazanç” kavramı almıştır. Prime esas kazancın unsurları 5510 sayılı Kanununun 80 inci maddesinde sayılmıştır.

Prime esas kazancın belirlenmesinde;

1- Gösterge aylığı

2- Ek gösterge aylığı

3- Taban aylığı

4- Kıdem aylığı

5- Makam, görev ve temsil tazminatları

6- 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 152 nci maddesi uyarınca ödenen tazminatlar

esas alınır.

Ancak, belediye başkan yardımcıları için makam tazminatı düzenlenmemiştir. Bu nedenle de bu kişilerin görev/temsil tazminatı da bulunmamaktadır.

5510 sayılı Kanununun 81 inci maddesi uyarınca, bu Kanun gereğince alınacak sigorta prim oranları aşağıdaki şekildedir:

- **Malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları prim oranı**, sigortalının prime esas kazancının % 20'sidir. Bunun % 9'u sigortalı hissesi, % 11'i işveren hissesidir.

- **Genel sağlık sigortası primi**, kısa ve uzun vadeli sigorta kollarına tâbi olanlar için 82 nci maddenin birinci fıkrasına göre hesaplanan prime esas kazancın % 12,5'idir. Bu primin % 5'i sigortalı, % 7,5'i ise işveren hissesidir.

3.2. Meclis Üyesi Belediye Başkan Yardımcılarının Sigortalılığı

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 49 uncu maddesinin yedinci fıkrası uyarınca, meclis üyesi belediye başkan yardımcılarını **taleplerine göre bir sosyal güvenlik kurumu** ile ilişkilendirilmektedir. Söz konusu madde yürürlüğe girdiğinde 5510 sayılı Kanun henüz yürürlüğe girmemiş olduğundan Ekim 2008 tarihinden önce sigortalılığı bulunanlar açısından "sosyal güvenlik kurumu" ifadesinden SSK, Bağ-Kur, Emekli Sandığı ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesindeki sandıkları, bu tarihten sonra sigortalı olanlar açısından ise 5510 sayılı Kanununun 4/1-a, 4/1-b ve 4/1-c maddelerini anlamak gerekmektedir.

Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığının 2013/11 sayılı Sigortalılık İşlemleri Hakkında Genelgesine 2016/20 sayılı Genelge ile eklenen "Belediye Başkan Yardımcılarının Sigortalılığı" başlıklı 1.22 nci maddesinde; *"...Bu Genelgenin dördüncü kısım, birinci bölüm "2.6- Belediye Başkan Yardımcıları" alt başlığında herhangi bir sigortalılığı olmayan belediye başkan yardımcılarının talepte bulunmaları halinde görevlendirildikleri tarihten itibaren, (a) ve (b) bentlerine tabi sigortalılığı bulunanların ise bu sigortalılıklarını sona erdirip (c) bendine tabi olmak için talepte bulunmaları halinde (c) bendine göre sigortalı sayılacağı açıklanmıştır.*

Belediye başkan yardımcılarının sigortalı sayılması taleplerine bağlı olduğundan, Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında talepte bulunmayıp, (a) bendine tabi olmak için talepte bulunan belediye başkan yardımcılarının talepleri kabul edilerek (a) bendi kapsamında sigortalı sayılacaklardır. Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında talepte bulunmamakla birlikte herhangi bir sigortalılığı olmayanlardan belediyelerce prim ödenen belediye başkan yardımcılarının 2008 yılı Ekim ayından sonraki süreleri de (a) bendi kapsamında sigortalılık sayılacaktır.

Emekli aylığı almakta iken belediye başkan yardımcısı olarak görevlendirilenler 5335 sayılı Kanununun 30 uncu maddesinde sayılan istisnalar içinde yer aldıklarından emekli aylıkları kesilmediğinden bu görevde buldukları sürece ve (4/a) sigortalısı olmak için talepte bulunmaları halinde sosyal güvenlik destek primine tabi tutulacaklardır." denilmektedir.

Bu çerçevede, meclis üyesi belediye başkan yardımcısı olarak görevlendirilen kişilerin 5510 sayılı Kanununun 4/1-a (SSK) veya 4/1-b (Bağ-Kur) kapsamında sigortalılığı bulunmuyorsa, Sosyal Güvenlik Kurumundan yazılı talepte bulunmaları halinde talep tarihlerini takip eden aybaşından itibaren 4/1-c (Emekli Sandığı) kapsamında sigortalı olabileceklerdir. Bu kişilerin 4/1-a veya 4/1-b kapsamında sigortalılıklarının bulunması durumunda ise, bu sigortalılıklarını sonlandırarak sigortalılıklarının sonlandığı tarihi takip eden aybaşından itibaren yine 4/1-c kapsamında sigortalı olabilmeleri mümkündür.

Herhangi bir sigortalılığı bulunmayan meclis üyesi belediye başkan yardımcılarının 4/1-a kapsamında sigortalılığı talep etmesi de mümkün olmakla birlikte, 4/1-a veya 4/1-b kapsamında sigortalılığı bulunanlar istemeleri halinde bu sigortalılıklarını da sürdürebilirler. Ancak, hangi kapsamda olursa olsun bu kişilerin sigortalılıklarının yapılması gerekmektedir.

Emekli Sandığı veya 5510 sayılı Kanununun 4/1-c maddesi kapsamında sigortalı olan meclis üyesi belediye başkan yardımcılarının emekli keseneği veya sigorta primi kesintileri memur belediye başkan yardımcılarını gibidir. Ancak memurlar için belediye başkan yardımcısı kadrosu sadece "1. derece" için düzenlendiğinden meclis üyesi belediye başkan yardımcılarının prim kesintileri diğer derecelerden olabilmektedir. Bu çerçevede, 1. derecede bulunan meclis üyesi belediye başkan yardımcısının ek gösterge rakamının 3000 olarak uygulanması gerekirken, diğer dereceler için genel idare hizmetleri sınıfında görev yapan memurlar için öngörülen ek gösterge rakamları uygulanacaktır.

4. Gelir Vergisi Kesintisi

Gelir vergisi kesintisi, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu hükümleri çerçevesinde yapılmaktadır. Söz konusu Kanunun birinci maddesinde gelir, "*bir gerçek kişinin bir takvim yılı içinde elde ettiği kazanç ve iratların safi tutarı*" olarak tanımlanmıştır.

193 sayılı Kanununun 103 üncü maddesi çerçevesinde, gelir vergisi dilimleri 2021 yılı için aşağıdaki tabloda gösterildiği şekilde düzenlenmiştir.

Tablo 6: Gelir Vergisi Dilimleri (2021)

24.000 TL'ye kadar	%15
53.000 TL'nin 24.000 TL'si için 3.600 TL, fazlası	%20

130.000 TL'nin 53.000 TL'si için 9.400 TL (ücret gelirlerinde 190.000 TL'nin 53.000 TL'si için 9.400 TL), fazlası	%27
650.000 TL'nin 130.000 TL'si için 30.190 TL (ücret gelirlerinde 650.000 TL'nin 190.000 TL'si için 46.390 TL), fazlası	%35
650.000 TL'den fazlasının 650.000 TL'si için 212.190 TL (ücret gelirlerinde 650.000 TL'den fazlasının 650.000 TL'si için 207.390 TL), fazlası	%40

193 sayılı Kanununun 32 nci maddesinde ise, asgari geçim indirimi düzenlenmiştir. Söz konusu maddede; “Ücretin gerçek usûlde vergilendirilmesinde asgarî geçim indirimi uygulanır.

Asgarî geçim indirimi; ücretin elde edildiği takvim yılı başında geçerli olan ve sanayi kesiminde çalışan 16 yaşından büyük işçiler için uygulanan asgarî ücretin yıllık brüt tutarının; mükellefin kendisi için % 50'si, çalışmayan ve herhangi bir geliri olmayan eşi için % 10'u, çocukların her biri için ayrı ayrı olmak üzere; ilk iki çocuk için % 7,5, üçüncü çocuk için %10, diğer çocuklar için % 5'idir. Gelirin kısmî döneme ait olması halinde, ay kesirleri tam ay sayılmak suretiyle bu süreye isabet eden indirim tutarları esas alınır. Asgarî geçim indirimi, bu fıkraya göre belirlenen tutar ile 103 üncü maddedeki gelir vergisi tarifesinin birinci gelir dilimine uygulanan oranın çarpılmasıyla bulunan tutarın, hesaplanan vergiden mahsup edilmesi suretiyle uygulanır. Mahsup edilecek kısmın fazla olması halinde iade yapılmaz...” hükmüne yer verilmiş olup, anılan madde kapsamında 2021 yılı için belirlenen asgari geçim indirimi tutarlarına aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 7: Asgari Geçim İndirimi Tutarları (2021)

Bekâr	268,31		
Evli eşi çalışmayan ve çocuksuz	321,98	Evli eşi çalışan ve çocuksuz	268,31

Evli eşi çalışmayan ve 1 çocuklu	362,22	Evli eşi çalışan ve 1 çocuklu	308,56
Evli eşi çalışmayan ve 2 çocuklu	402,47	Evli eşi çalışan ve 2 çocuklu	348,81
Evli eşi çalışmayan ve 3 çocuklu	456,13	Evli eşi çalışan ve 3 çocuklu	402,47
Evli eşi çalışmayan ve 4 çocuklu	456,13	Evli eşi çalışan ve 4 çocuklu	429,30
Evli eşi çalışmayan ve 5 çocuklu	456,13	Evli eşi çalışan ve 5 çocuklu	456,13

Devlet memuru belediye başkan yardımcılarının gelir unsurlarından “gösterge aylığı”, “ek gösterge aylığı”, “taban aylığı”, “kıdem aylığı” ve “yan ödeme aylığı” gelir vergisine tabi iken meclis üyesi belediye başkan yardımcılarının gelir unsuru olan “ödenek” gelir vergisine tabidir. Ayrıca, belediye başkan yardımcılarının faydalanması halinde “sosyal denge tazminatı”, “huzur hakkı” ve “encümen ödeneği” de gelir vergisine tabidir.

5. Damga Vergisi Kesintisi

Damga vergisi kesintisi, 484 sayılı Damga Vergisi Kanunu hükümleri çerçevesinde yapılmaktadır. Devlet memuru belediye başkan yardımcılarının “gösterge aylığı”, “ek gösterge aylığı”, “taban aylığı”, “kıdem aylığı”, “yan ödeme aylığı”, “özel hizmet tazminatı” ve “ek ödeme” olmak üzere bütün gelir unsurlarından; meclis üyesi belediye başkan yardımcılarının gelir unsuru olan “ödenek”ten damga vergisi kesilmektedir. Ayrıca, “sosyal denge tazminatı”, “huzur hakkı” ve “encümen ödeneği”nden de damga vergisi kesintisi yapılmaktadır. Damga vergisi kesintisi binde

7,59 oranında belirlenmiştir.

6. Emeklilerin Belediye Başkan Yardımcısı Olarak Atanması/Görevlendirilmesi

Gerek atanma, gerekse de görevlendirme olsun, herhangi bir sosyal güvenlik kurumundan emekli veya yaşlılık aylığı almakta olanların belediye başkan yardımcısı olması mümkündür. Ancak, atanma ya da görevlendirme olmasına göre şartlar değişmektedir.

Belediye başkan yardımcısı olarak atananlar 65 yaş şartına tabidir. Ayrıca, sadece 4/1-c kapsamında atanmaları mümkündür. Yani bu kişilerin 4/1-a veya 4/1-b kapsamında sigortalı olmaları mümkün değildir. Bu şekilde atananların 5335 sayılı Kanunun 30 uncu maddesi gereği emekli/yaşlılık aylıklarının kesilmesi gerekmektedir.

Meclis üyeleri arasından belediye başkan yardımcısı olarak görevlendirilenler ise yine 5335 sayılı Kanunun 30 uncu maddesi gereği emekli/yaşlılık aylıklarını almaya devam edeceklerdir. Ancak, bu kişilerin emekli/yaşlılık aylıkları kesilmediğinden bu görevde buldukları sürece ve 4/1-a kapsamında sigortalı olmak için talepte bulunmaları halinde sosyal güvenlik destek primine tabi tutulacaklardır. Öte yandan, bu kişiler kamudan emekli olup, makam, görev/temsil tazminatı alıyorlarsa, makam tazminatlarını almaya devam edecek, görev/temsil tazminatları ise kesilecektir.

7. Sonuç ve Değerlendirme

Yukarıdaki açıklamalardan da görüleceği üzere devlet memuru belediye başkan yardımcıları ile meclis üyesi belediye başkan yardımcıları farklı maaş sistemine tabidir. Sosyal güvenlik açısından ise devlet memuru statüsünde olanlar her halükarda 5510 sayılı Kanunun 4/1-c maddesi (Ekim 2008'den önce memuriyete girenler Emekli Sandığı) kapsamında iken meclis üyesi olanların sosyal güvenlikleri taleplerine bırakılmıştır.

2022 ve 2023 yıllarını kapsayan 6. Dönem Toplu Sözleşmede belediye başkan yardımcıları için **“ek gösterge”, “özel hizmet tazminatı”** ile **“makam/görev/temsil tazminatları”** hususlarında önemli kararlar yer almıştır. Yerel Yönetim Hizmet Koluna İlişkin Toplu Sözleşmenin 7 nci maddesinde; genel idare hizmetleri sınıfına dahil büyükşehir belediyeleri daire başkanları için ilgili mevzuatına göre uygulanan ek gösterge rakamından, büyükşehir belediyelerine bağlı genel müdürlüklerin daire başkanları ve belediye başkan yardımcılarının da yararlanması için çalışma yapılacağı ifade edilmiştir. 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 22 nci maddesinde, büyükşehir belediyeleri daire başkanları için bakanlık daire başkanlarının ek göstergesinden faydalanması öngörülmüş olup, 657 sayılı Kanuna ekli (II) sayılı Ek Gösterge Cetvelinde bakanlık daire başkanlarının ek göstergesi 3600 olarak öngörülmüştür.

Yerel Yönetim Hizmet Koluna İlişkin Toplu Sözleşmenin 18 inci maddesinde ise; nüfusu 50.000 ve üzeri il ve ilçe belediye başkan yardımcılarının bakanlık daire başkanları için ilgili mevzuatında öngörülen makam, görev ve temsil tazminatları ile 657 sayılı Kanunun 152 nci maddesi uyarınca ödenen zam ve tazminatlardan aynı usul ve esaslar çerçevesinde yararlanmasına yönelik çalışma yapılacağı belirtilmiştir. 657 sayılı Kanuna ekli (IV) sayılı Makam Tazminatı Cetvelinde bakanlık daire başkanlarının makam tazminatı 2000 olarak öngörülmüş, bu çerçevede görev tazminatı da 8000 olarak belirlenmiştir. 17/4/2006 tarihli ve 2006/10344 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Devlet Memurlarına Ödenecek Zam ve Tazminatlara İlişkin Karara ekli (II) sayılı Cetvelde ise müstakil olmayan bakanlık daire başkanlarının özel hizmet tazminatı oranı %200 olarak düzenlenmiştir.

Toplu sözleşme metinlerindeki bu düzenlemeler memur belediye başkanlarının mali haklarında kendiliğinden bir artış sağlamayacak olup, mutabakata varılan bu maddelerin yasal veya Cumhurbaşkanı Kararı ile bir düzenlemeye kavuşması gerekmektedir. Bu düzenlemeler çerçevesinde memur belediye başkanlarının ek gösterge, özel hizmet tazminatı ile makam/görev tazminatlarında meydana gelecek artışlar meclis üyesi belediye başkan yardımcılarının (5510 sayılı Kanunun 4/1-c maddesine tabi olan) sigorta primi kesintilerini de etkileyecektir.

Öte yandan, 657 sayılı Kanuna ekli (II) sayılı Ek Gösterge Cetveli ile Zam ve Tazminat Kararnamesinde değişiklik yapmaya Cumhurbaşkanı yetkili olduğundan, ek gösterge ve özel hizmet tazminatı artışı Cumhurbaşkanı Kararı ile sağlanabilecektir. Ayrıca, Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelik'te belediye başkan yardımcıları için sadece 1 inci dereceli kadro öngörüldüğünden, Zam ve Tazminat Kararnamesinde 2 ve 3 üncü dereceli belediye başkan yardımcıları için öngörülen özel hizmet tazminatı oranlarının da söz konusu Kararnameden çıkarılması gerekmektedir.

Yukarıda bahsedilen mevzuat hükümleri çerçevesinde hesaplanan memur belediye başkan yardımcılığı ile meclis üyesi belediye başkan yardımcılarının karşılaştırmalı maaşlarına aşağıdaki tabloda yer verilmiş olup, nüfus arttıkça maaşlar arasındaki makasın açıldığı, nüfusu fazla olan belediyelerdeki meclis üyesi belediye başkan yardımcılarının maaşlarının daha avantajlı olduğu görülecektir. Bu nedenle 6. Dönem Toplu Sözleşmede belediye başkan yardımcılarının mali haklarında yapılacak artışlara ilişkin taahhütlerin yapılacak mevzuat düzenlemeleriyle hayata geçmesi maaş dengesinin de bir nebze sağlanması açısından önem arz etmektedir.

Tablo 8: Belediye Başkan Yardımcıları Maaşları

SIRA	NÜFUS	MECLİS ÜYESİ BELEDİYE BAŞKAN YARDIMCISI MAAŞI	MEMUR BELEDİYE BAŞKAN YARDIMCISI MAAŞI
1	10.000'e kadar	6.864 TL	7.822 TL
2	10.001'den 50.000'e kadar	7.874 TL	7.822 TL
3	50.001'den 100.000'e kadar	9.894 TL	7.822 TL
4	100.001'den 250.000'e kadar	11.408 TL	8.517 TL
5	250.001'den 500.000'e kadar	13.428 TL	9.195 TL
6	500.001'den 1.000.000'a kadar	15.447 TL	9.195 TL
7	1.000.001'den 2.000.000'a kadar	18.981 TL	9.195 TL
8	2.000.001'den fazla	23.020 TL	9.195 TL

*Meclis üyesi belediye başkan yardımcılarının ödenekleri tavandan hesaplanmış, sigorta primi kesintileri 5434 sayılı Kanun üzerinden yapılmıştır.

*Memur belediye başkan yardımcılarında ilk 3 sıradakilerin "belde/ilçe", 4. sıradakilerin "il", diğer sıradakilerin ise "büyükşehir" belediyesinde görev yaptığı varsayılmıştır.

*Hesaplamalarda 25 yıl kamuda hizmet ile %15'lik vergi dilimi esas alınmış, 2021 Temmuz katsayıları kullanılmıştır.

*Sosyal denge tazminatı ödemelere dahil edilmemiştir.

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta: mts@mevzuattakip.com.tr

Adres: Çetin Emeç Bulvarı Hürriyet Cad. No: 2/12 Çankaya ANKARA